

MAKOLE ALI TURČIJA

Področje: zgodovina

Raziskovalna naloga

Avtor: OSKAR KALJUN, 8. razred

Mentorica: Silvestra Samastur

Makole, 2019

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Silvestri Samastur za vso pomoč, nasvete in vzpodbude pri nastajanju naloge. Velika zahvala gre makolskemu župniku, Toniju Kmetu, ki mi je omogočil delo z župnijsko kroniko. Zahvaljujem se vsem sodelujočim v anketi in staršem, ki so me spremljali pri delu na terenu.

Kazalo vsebine

POVZETEK	4
1 UVOD	5
2 TEORETIČNI DEL.....	6
2. 1 Zgodovina Makol	6
2. 1. 1 Makole sredi narave, kulture in dobrot.....	6
2. 1. 2 Ko spregovori preteklost	6
2. 1. 3 Makole danes	11
2. 2 Nastanek Osmanskega cesarstva	12
2. 3 Turški vpadi na Slovensko.....	13
2. 3. 1. Obdobja vpadov.....	13
2. 3. 2 Obramba pred turškimi vpadi.....	16
3. RAZISKOVALNI DEL	16
3. 1 Nastanek imena Makole	16
3. 2 Rezultati ankete.....	17
3. 3 Turški vpadi v Makole.....	20
3. 4 Makole in Turčija danes.....	21
4 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK	22
5 LITERATURA.....	23
6. 1 Anketa.....	24

Kazalo slik

Slika 1: Trg Makole in danes.....	6
Slika 2: Stari grad Štatenberg.....	7
Slika 3: Baročni dvorec Štatenberg.....	8
Slika 4: Makolska šola 1954.....	10
Slika 5: Širjenje osmanskega imperija 1451–1566.....	12
Slika 6: Janičarski poveljniki.....	13
Slika 7: Smeri turških vpadov na Slovensko.....	16

Kazalo tabel

Tabela 1: Ali ste že slišali, da Makolčanom pravijo tudi Turki?	17
Tabela 2: Ali ste že slišali za naslednje besede: sultan, janičar, tabor, kresovi?	18
Tabela 3: Ali ste raziskovali izvor svojih prednikov?.....	19
Tabela 4: Ali tudi vas zanima odgovor na vprašanje, zakaj nas – Makolčane primerjajo s Turki?	19

POVZETEK

Za raziskovalno nalogo z naslovom Makole ali Turčija sem se odločil, ker me zanima zgodovina, predvsem pa obdobje turških vpadov na naše ozemlje. Z raziskovalno nalogo sem želel odgovoriti na vprašanje, zakaj nas – Makolčane nekateri kličejo Turki. Nalogo sem napisal s pomočjo prebiranja literature o turških vpadih, največ odgovorov pa sem našel v župnijski kroniki. Med občani sem izvedel anketo in želel zbrati podatke o njihovem pogledu na obdobje turških vpadov ter povezavo z Makolami. Izhajal sem iz štirih hipotez. Tri sem potrdil (Turški vpadi so šli čez makolsko ozemlje. Makolčani verjamejo, da jih s Turki povezujejo zaradi turških vpadov. Makolčani so danes povezani s Turki.) in eno ovrigel. Hipotezo, da so Makole dobile ime po Maksimiljanu II., sem s pomočjo zapisa v župnijski kroniki ovrigel in tako zapisal pomemben podatek za zgodovino domačega kraja.

Menim, da so turški vpadi na našem ozemlju pustili neizbrisano sled. Prehodnost našega ozemlja je ljudi pogosto izpostavila napadom in bojevanju. Delček tega še danes Makolčani nosijo v svojem temperamentu.

Ključne besede: turški vpadi, Makole

ABSTRACT

I decided for my research project entitled Makole or Turkey, because I am interested in history, especially the historical period of Turkish invasions on our territory. I wanted to answer the research question why some people refer to the inhabitants of Makole as Turks. I wrote my research paper by reading and referencing to literature on Turkish invasions and found most answers in our parish chronicle. I conducted a poll among the inhabitants of Makole, wanting to gather information on their views about the period of Turkish invasions and their connection with Makole. I had four hypotheses. I have confirmed three; that the Turks have passed the territory of Makole, that the people of Makole believe they are connected with the Turks because of the Turkish invasions, and that they are still connected with the Turks today. One of my hypotheses has been rebuked. It was the hypothesis that Makole was named after Maximilian II. This hypothesis has been rejected because of a record in the parish chronicle, which led to an important revelation about the history of my home town.

I believe that the Turkish invasions on our territory have left an ineradicable trace. The transitivity of our territory has at many times in history exposed the people, who live here, to attacks and fighting and a piece of this violent history is still part of the temperament of the people from Makole.

Key words: Turkish invasions, Makole

1 UVOD

Večkrat sem slišal koga, ki je rekel: »Makolčani ste Turki, Makole so druga Turčija.« Ker na vprašanje zakaj, nikoli nisem dobil verodostojne razlage, sem se odločil, da to raziščem. Menim, da se odgovor skriva v povezavi s turškimi vpadi na naše ozemlje.

V 15. stoletju so začeli Turki širiti ozemlje svojega Osmanskega cesarstva in postopoma zavzemati Balkanski polotok. Današnje slovenske dežele so za 300 let postale branik pred napredovanjem Turkov v Evropo in v tem času doživele številne vpade turške vojske. Zgodovina turških vpadov me je najprej pritegnila zaradi opisa v zgodovinskem učbeniku: »*Turki so polovili vse moške, stare in otroke pobili, vse drugo ljudstvo pa odpeljali s seboj. Otroke so nataknili po plotovih in jih v luže pohodili, ženske v otroški postelji zlorabili, vse cerkve požgali in oropali.*« Dogodkov ni mogel spregledati niti Primož Trubar, ki je svoja občutja zapisal v predgovor Prvega dela novega testameta: »*Oba naroda slovenskih in hrvaških dežel se mi srčno smilita, ker morata prebivati na turški meji in se nimata nikamor drugam dati niti kam ubežati, kjer je Turek zavzel in čedalje bolj zavzema najboljši del njihovih dežel in trgov.*« Sledi najdemo tudi v gradnji utrjenih naselij oziroma taborov, v imenih krajev in priimkih. Številni avtorji so pisali o turških vpadih na slovenskih tleh. V objavljeni zgodovini Makol (zloženke, monografije ...) podrobna raziskava o turških vpadih še ni bila opravljena, zato se mi je zdelo smiselno, da jo opravi.

V teoretičnem delu sem raziskal zgodovino domačega kraja, razvoj turške države in podrobno turške vpade na Slovensko. Namen moje raziskovalne naloge je bil ugotoviti, ali so turški vpadi šli tudi čez makolsko ozemlje in če so pustili kakšne sledi. Z anketo sem skušal ugotoviti, kakšno mnenje imajo o tem občani. Predstavljam tudi današnjo povezavo med Makolami in Turčijo.

Zastavil sem si naslednje hipoteze:

- Makole so dobile ime po Maksimiljanu II.
- Turški vpadi so šli čez makolsko ozemlje.
- Makolčani verjamejo, da jih s Turki povezujejo zaradi turških vpadov.
- Makolčani so danes povezani s Turki.

2 TEORETIČNI DEL

2. 1 Zgodovina Makol

2. 1. 1 Makole sredi narave, kulture in dobrot

V makolski občini teče življenje v neokrnjeni naravi in zdravem okolju. V ravninskem delu je povezano z rekama Dravinjo in Ložnico. Dolini sta skrbno obdelani, ljudje se ukvarjajo s kmetijstvom. Na strmih haloških gričih je življenje trše. Tu je veliko vinogradov, pašnikov in gozdov. Že od nekdaj so vinogradi lepo obdelani, griči pokošeni in seno vedno pospravljeno. Dohodek od zemlje je skromen, zato ljudje hodijo na delo v bližnja mesta. Makole dajejo videz urejene kmetijske pokrajine. Naravo krasijo še bogat kraški svet z jamo Belojačo, sotesko Šoder graben s slapom, potoki, mokrišča in lepo rastlinstvo. Tu se je človek naselil že zgodaj in kljub včasih težkemu življenju tu ostal. Prebivalci Makol so pogosto v težavah, kadar morajo pojasnjevati, kaj in katere so značilnosti domačega kraja. Velika večina jih začne naštevati različne kulturne sestavine, od gradu do dvorca in sakralnih objektov, dodajo še zanimivo jamo in reko ter rodovitne vinograde. Njihova temeljna posebnost in razpoznavnost pa je v izjemnem zgodovinskem ter kulturnem in ustvarjalnem duhu.

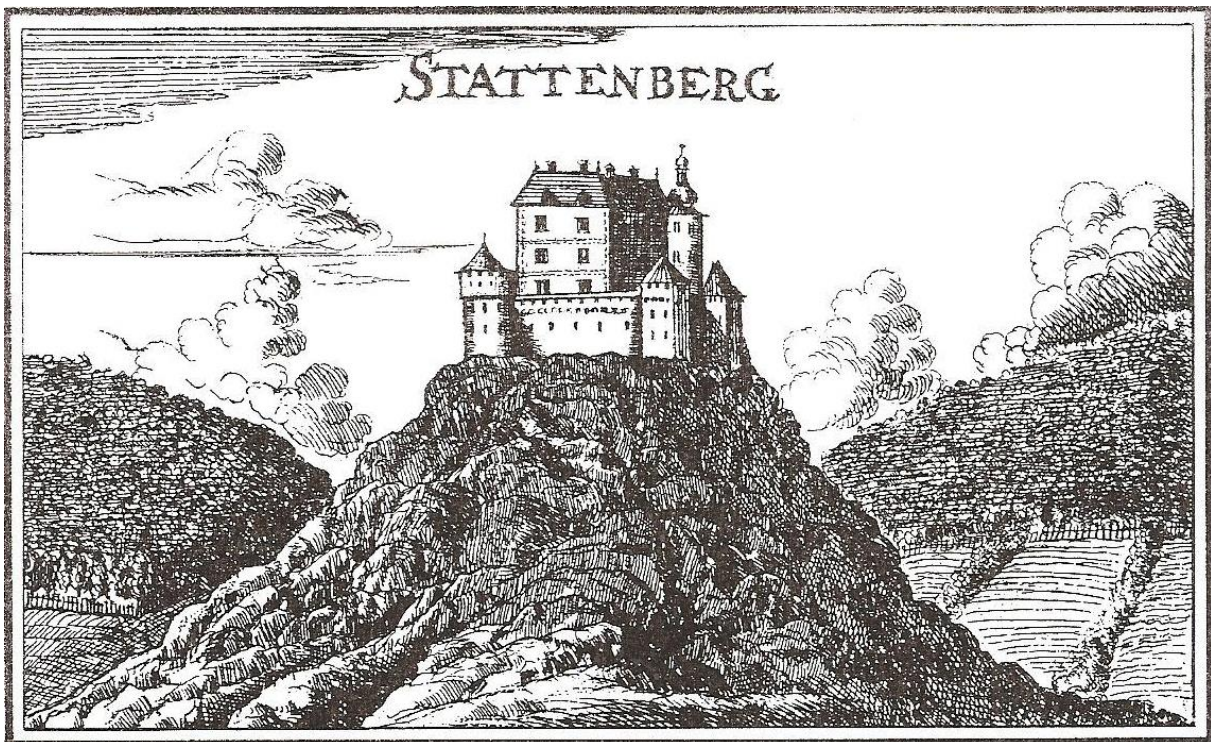
Slika 1: Trg Makole in danes. (Vir: Arhiv S. Samastur)

2. 1. 2 Ko spregovori preteklost

Zgodovino sem povzel iz monografije *Po poti forma vive* (2012), ki jo je zapisala moja učiteljica zgodovine Silvestra Samastur. Dravinjske gorice in Haloze so pritegnile ljudi že prav zgodaj. Arheolog more postreči z najdbami od mlajše kamene dobe naprej. Ob reki Dravinji je vodila pomembna rimska cesta. Kraji so torej videli rimske legije, ki so odhajale na osvajalne pohode proti Donavi in se vračale domov. Videli so tudi karavane trgovcev, ki so prevažali stvari v obe smeri. Nedvomno so po

rimskih cestah drveli tudi divji Huni na svojih roparskih in osvajalnih pohodih. Nedvomno je za njimi ostalo opustošenje in staroselci so se premaknili v višje predele Haloz. Konec šestega stoletja so sem prišli Slovani in poselili kultivirane kraje v gričevnatem svetu, saj so se tako počutili bolj varne pred drugimi ljudstvi, ki so že prihajala za njimi. O življenju naših prednikov v teh krajih nekaj sto let po njihovi naselitvi ne vemo ničesar. Območje je pomembno vlogo odigralo v devetem stoletju, ko je tod potekala meja med Pribinovo Spodnjo Panonijo in Posavsko mejno grofijo. Verjetno so naši kraji doživeli tudi madžarske roparske vpade, saj so le-ti v desetem stoletju zasedli Haloze. Življenje tod ni bilo najbolj prijetno in mirno.

Listine za 13. stoletje med kraji že omenjajo Pečke in veliko fevdalno gospoščino Štatenberg z mnogimi podložnimi kmetijami in sogorniki na vinskih goricah. Velikost gospoščine in število njihovih podložnikov se je menjavalo, ker so različni gospodarji kupovali in prodajali, priženili ali dajali za doto posamezne vasi. Središče gospoščine je bilo na štatenberškem gradu, ki je stal v naselju Stari Grad, približno tri kilometre iz Makol. Grad je bil mogočna utrdba, ki so jo postavili v prvi polovici 12. stoletja. Prvotni grajski posestniki in morda tudi ustanovitelji so bili vitezi Štatenberški, ki se omenjajo v letih 1220 in 1277. Pozidali so ga vitezi Rogaški, pozneje pa so se lastniki hitro menjavali. Fevdniki so Wildhausi, Devini, Walsseji, Pruschenki, Auerspergi, Tahiji, Scharfenbergi, Tattenbachi in leta 1681 je grad prešel v roke rodbine Attems.

Slika 2: Stari grad Štatenberg. (Vir: Monografija, 2012)

Najbolj krut grof, ki je živel na gradu Štatenberg, je bil ogrski velikaš Franc Tah. Pesnik Anton Aškerc je v pesmih prepletel zgodovinsko resnico in dodal svojo domišljijško ustvarjalnost. Njegova pesem Lovrenc Kopriva nas popelje v pomemben kmečki upor Slovencev. V noči med 27. in 28. januarjem 1573 se je začel hrvaško-slovenski kmečki upor. Upor je bil krvavo zadušeno. Dvorno sodišče je 1575 odločilo takole: »Ker je Tah nekrščansko ravnal s podložnimi kmeti, povzročil njihov upor in kršil deželne postave in ker je zamudil s prošnjo za podelitev fevdov, je zapravil štatenberško gospostvo.« (J. Koropec, Štatenberg in kmečki upori, ZO Maribor, 1972, str. 44). Dvorna komisija je popisala premoženje, ki so potrdile Tahijevo sporočilo, da je bil Štatenberg njegova zakladnica. Konec 17. stoletja je bil stari grad mogočno trinadstropno poslopje pravokotnega tlorisa s pozidanim

okroglim stolpom, ki ga je obdajalo mogočno obzidje s številnimi obrambnimi stolpi. Leta 1681 postane lastnik gradu grof Ignac Marija Attems, ki je kmalu v dolini pozidal nov dvorec, odročni stari grad pa prepustil razpadu. Pozidan iz laporja je zapuščeni grad Štatenberg, ki so ga bičali veter, dež in sneg, kmalu razpadel. Danes je še vidnih nekaj visokih grajskih sten do katerih vodi označena pot mimo kmetije Babšek (Marovski).

Slika 3: Baročni dvorec Štatenberg.

(Vir: <https://www.google.si/search?biw=1600&bih=767&tbm=isch&sa=1&ei=liyGXKnBHKWkLsPh8mq0Aw&q=dvorec+%C5%A0TATENBERG&oq=dvorec+%C5%A0TATENBERG>)

Že konec 17. stoletja je začel na manjši vzpetini nasproti kraja Makole nastajati dvorec Štatenberg. Za njegovo takratno podobo je zaslužen sin grofa Ignaca Marije, Franz Dizma Attems, ki ga je dokončno opremil in mu dal baročni videz. Dvorec, namenjen letni rezidenci, naj bi pozidal italijanski arhitekt Comesini, ki je razporedil glavne in stranske trakte okoli pravokotnega dvorišča. Želje lastnikov po reprezentanci je v načrtu upošteval: vhodno alejo, ograjo z vrati, kamnoseško obdelani portal, velike dimenzije arhitekture, široka stopnišča, pravokotno dvorišče, sobane za goste, galerijo slik, kapelo, glasbeno dvorano, prostore za spremstvo in upravo. Ker je bil to letni dvorec, ni razvil vzhodne arhitekture, ampak je glavna dvorana dostopna neposredno z zunanega stopnišča. Galerijo slik so nadomestile sobane krilnih traktov, ki so jih pokrili s štukaturami in freskami. Spremstvo in uprava sta prišla v prvo nadstropje severnega trakta. Štatenberška arhitektura kaže stilno in kompozicijsko italijanskega mojstra. Z reprezentančnostjo gradu se ujema tudi slikarija, ki krasi glavno dvorano in pet stranskih soban. V glavni sobani so na stropu predstavljene alegorije štirih elementov: zrak, voda, zemlja, ogenj. V stranskih sobanah so upodobljeni razni mitološki prizori – skupno 25. Štatenberški slikar je bil po nepotrjenih podatkih Joanecki. Dvorec je krasil še razkošen angleški park z grajskim

ribnikom in s sprehajalnimi potmi, na grajskem dvorišču pa je bil urejen manjši francoski park. Grad menja nekaj lastnikov. Leta 1910 je del dvorca pogorel. Na začetku 20. stoletja je dvorec kupila premožna trgovska družina Neuman iz Zagreba. Dvorec so modernizirali in v njem uredili ugledno letovišče. Turiste iz vse Evrope je vabil razkošni baročni dvorec z angleškim parkom, sprehajalne poti, urejen gozd s tremi ribniki, možnost plavanja, ribarjenja, lova, jahanja, tenisa. Dvorec so po drugi svetovni vojni podržavili in je nekaj let sameval, propadal, razni zbiratelji so ga oropali skoraj vse lastnine, umetniških del, knjižnice in drugih dragocenosti. Od leta 1989 je dvorec v lasti podjetja Impol iz Slovenske Bistrice, v njem pa se menjavajo lastniki, ki skrbijo za gostinsko ponudbo. V dvorcu je ohranjen muzejski del z veliko dvorano in petimi sobanami. V kletnem delu je urejena muzejska vinogradniška klet, v kateri lahko pokušamo vina Društva vinogradnikov Makole.

V občini je več sakralnih objektov, med katerimi izstopa župnijska cerkev sv. Andreja v središču Makol, ki je prvič omenjena leta 1441. Prvotna gotska stavba je bila dozidana in barokizirana, oprema cerkve je baročna. Na gričku nad Makolami stoji cerkvena, posvečena sv. Lenartu. Izhaja iz pozne gotike iz konca 15. stoletja. V Dežnem pri Makolah stoji gotska romarska cerkev sv. Ane, zgrajena konec 13. stoletja. Vsako leto je na Anino nedeljo veliko romarsko srečanje. Pri kapelici, posvečeni sv. Urbanu, je konec maja vedno veselo, saj so takrat ob poti, ki vodi do nje, odprte vse zidanice.

V kraju so pomembni pomniki iz druge svetovne vojne. Začetki boja za svobodo v Makolah segajo prav v leto 1941. Že v noči med 30. aprilom in 1. majem je trgovski pomočnik Anton Golnar snel nemško zastavo, ki je visela na Juršičevi hiši v Makolah. Septembra je bil že prvi sestanek organiziranega odpora. Da bi narodnoosvobodilno gibanje v Makolah zatrli, so Nemci avgusta 1942 izvedli množično aretacijo najzavednejših Makolčanov. Aretiranih je bilo 21 ljudi. Vse so najprej Nemci odpeljali v celjske zapore, od tam pa v Maribor, kjer so jih 9 ustrelili kot talce, 7 so jih poslali v taborišče Mathausen, 1 v Dachau, 1 v Auschwitz, 3 pa so zaradi pomanjkanja dokazov izpustili. V začetku leta 1943 so se na Boču prvič v večjem številu pojavili partizani, in sicer tisti, ki so že prej delovali na Kozjanskem. Poleg kurirjev, ki so vzdrževali zvezo med Dolenjsko preko Kozjanskega pa tja do Prekmurja, so jim pomagali domači zaupniki (predvsem tukajšnji kmetje), saj je bila okoli Boča gosta mreža okupatorjevih postojank ter prestrašeni ljudje, ki niso upali zanetiti večjega odpora. Sicer je jeseni 1942 prišlo na Boču do manjšega spopada med partizansko enoto in Nemci, vendar so se partizani zaradi nemške premoči umaknili, zatem pa je bilo na Boču do spomladi 1944 razmeroma zatišje. V februarju 1944 so bile v okviru Zagorske brigade in Kozjanskega odreda ustanovljene terenske vojaške postaje, imenovane TV. TV postaja IV se je zadrževala okoli Boča, sestavljali pa so jo fantje in dekleta iz okoliških krajev, bilo jih je osem. Postajo so jeseni leta 1944 obkolili Nemci. Padlo je sedem borcev razen enega. Kurirji so poleg svojega rednega dela napadali tudi nemške postojanke. Leta 1944 so zanetili požar na šoli v Studenicah in pregnali nemške vojake, v Majšperku so februarja 1945 zaplenili odeje iz tekstilne tovarne, v Makolah pa so 21. februarja 1945 skupaj z borci Kozjanskega odreda požgali postelje v šolskih sobah, ki so jih nameravali zasesti nemški vojaki. Nemci so se nato takoj odzvali in začeli zasledovati napadalce. 22. februarja 1945, tik pred koncem druge svetovne vojne, so jih odkrili na Dednem vrhu pri Mariji Mesarič. Obkoljene kurirje so pobili. Ob tem se je rešila le partizanka Ančka, ki je bila hudo ranjena v roko, in se je priplazila v globokem snegu skozi grmovje do prve kmetije, kjer so jo oskrbeli, in nato so jo partizani prenesli v bolnišnico na Boču. Tako so Nemci na pragu svobode v Makolah zagrešili svoje največje zločine. Pred tem so že namreč 11. januarja 1945 peljali s Ptuja proti Makolam 10 talcev. Med potjo sta jim dva hotela pobegniti, pa so ju na licu mesta v Kidričevem usmrtili. Ostalih osem so ustrelili v Makolah. Zveza borcev Makol jim je v Stodrežu uredila grob in postavila spomenik. V Sagadinovi vili v Srecah pri Makolah sta med vojno živela dr. Gojko Sagadin, pravnik in novinar, ter njegova žena Rožca, ki je bila zdravnica in je zdravila ranjene in bolne partizane. Iz te pomoči se je razvila leta 1944 partizanska bolnišnica. Zgodaj zjutraj 12. aprila 1945 je enota gorskih lovcev iz Poljčan obkolila Sagadinovo vilo in vdrla vanjo. V tem času je bilo v vili 8 ljudi, in sicer so bili to sorodniki in znanci Sagadinovih. Iz obkoljene hiše je uspelo pobegniti le Zvonku, ki pa je bil ranjen. Lastnika hiše, njegovo ženo in prijatelja so Nemci privezali v

hiši in jih žive zažgali s hišo vred. V goreči hiši pa so si v skrivališču pod prešo vzeli življenje Gojko, Rožca, Joško in Miran.

Tako je Makolsko področje dalo na žrtvenik svobode 58 življenj. 27 borcev je padlo v bojih z okupatorjem, 31 pa jih je bilo ubitih kot talci ali pa so umrli v koncentracijskih taboriščih. Iz taborišča se ni vrnila tudi Anica Černejeva, znana pesnica, po kateri nosi ime makolska šola.

Slika 4: Makolska šola 1954. (Vir: Arhiv S. Samastur)

Kdaj je bila v Makolah vpeljana šola, ni možno natančno določiti, zagotovo pa je bila osnovana v zadnjih letih 18. stoletja in ugotovljeno je, da je bil leta 1812 nastavljen za učitelja Wentzel Kneschaurek. Fara v začetku ni imela lastne šolske zgradbe. Prvi pouk je bil v zaselku Štoke, v zgradbi, ki je pripadala staremu gradu Štatenberg. Kasnejši šolski prostori so bili v mežnariji. To je bila lesena hiša, ki je služila predhodno župniku iz Črešnjevca za pouk verouka in za prebivanje, ko je prihajal maševat v makolsko cerkev. Na prostoru lesene šolske zgradbe je bilo kasneje zgrajeno zidano poslopje. V letu 1809 je bila lesena brunarica podrta in na tem mestu zgrajena kamnita zgradba. 10. maja 1875 je bil položen temeljni kamen za izgradnjo ljudske šole v Makolah in 9. novembra 1876 je bila slavnostna otvoritev nove šolske zgradbe. Ta je bila v drugi polovici 20. stoletja prizidana in v mansardi urejene nove učilnice. Od leta 2009 se šola krasi še z novo telovadnico, knjižnico, asfaltnim, travnatim in nogometnim igriščem. Šola je devetrazrednica za okoli 160 otrok. Mlade družine so vesele izgradnje novega nizko energetskega vrtca v letu 2011.

V prvi polovici 20. stoletja so v Makolah delovale številne obrtniške delavnice (usnjarska, čevljarska, kovaška, mlinarska), pričeli so tudi z izkopavanjem črnega premoga v Šegi. Ta vas na obronku Haloz je v drugi polovici stoletja veliko pomenila, saj so bili v njej kmetijska zadruga, hranilno kreditni odsek, usnjarna, mizarska delavnica, obrtno gradbeno podjetje Remont, postaja milice, rudnik črnega premoga v Šegi, kmetijsko posestvo Štatenberg z letoviščem in vrtnarijo ter tovarna relejev Iskra.

Na območju Šege danes skoraj ni mogoče več opaziti ostankov nekoč tako pomembne dejavnosti v Makolah. Rudarstvo na tem območju ima dolgo tradicijo, največji razmah pa je doseglo v petdesetih letih prejšnjega stoletja. Leta 1954, po predhodnih raziskavah, rudnik prične ponovno delovati pod imenom Rudnik črnega premoga Makole, s sedežem podjetja v Makolah. Predmet poslovanja

tedanjega podjetja je bilo pridobivanje in prodaja črnega premoga, pridobivanje in prodaja kamenja, gramoza in peska ter žganje in prodaja apna. V bližini rudnika Šega je bil tudi rudnik Hrastovec – Kleče. Rudnik je bil manjši, izkoriščati pa so ga začeli približno v enakem času kot rudnik Šega. Premog, ki so ga tukaj kopali, je bil manj kvaliteten, manjši je bil tudi dnevni izkop. Rudnik je bil slabše opremljen. V njem ni bilo elektrike. Sprva je bil to samostojen rudnik, kasneje pa se je združil s Šego pod skupno upravo. Takrat so se izboljšale razmere za zaposlene in povečal se je dnevni izkop. Oba rudnika sta prenehala delovati leta 1962 oz. 1963. Kot vzroki za prenehanje delovanja so bili, po besedah bivših delavcev, nesposobno vodstvo, politične direktive in pomanjkanje kvalitetne rude. Večina rudarjev zagotavlja, da je premoga, predvsem v rudniku Šega, še dovolj. Vso opremo in orodje so razprodali, vhode v rove pa zasuli, tako da danes skoraj ni mogoče več opaziti ostankov nekoč tako pomembne dejavnosti, ki je zaznamovala življenje mnogih ljudi.

V začetku šestdesetih let je v Makolah začelo z delovanjem podjetje, ki je opravljalo vsa gradbena dela, stavbno mizarstvo, ključavničarstvo, cementarstvo, slikopleskarstvo, imelo lastno žago in izdelovalo raznovrstno opeko. Zaposlovalo je okoli 100 delavcev, ki so opravljali dela predvsem na domačem območju (obnova šole, gradnja telovadnice). Ko je v sedemdesetih letih v Slovenski Bistrici začela rasti moč gradbenega podjetja Granit, so se pojavljala vedno bolj pogosta namigovanja o zaprtju Remonta. Podjetje je premoženje razprodalo na javni dražbi konec leta 1973.

Da bi se zmanjšala nezaposlenost predvsem ženske delovne sile in povišala produktivnost dela, so v začetku leta 1979 v nerazvitem območju Haloz ob občinskem prazniku občine Slovenska Bistrica v Makolah otvorili novo tovarno Iskra, TOZD Releji Makole s sektorjem tudi v Poljčanah. Tovarna je zrasla tako iz potreb po elektroniki kot iz nujnosti takratnega policentričnega razvoja republike. Zaposlenih je bilo 305 delavcev s povprečno starostjo 22 let. Število zaposlenih je v naslednjih letih močno naraščalo in poraslo na kar 520 zaposlenih. V letu osamosvajanja Slovenije so se pojavile prve težave pri poslovanju, število zaposlenih je znova padlo na 300 in matična firma v Ljubljani predlaga izdelavo sanacijskega programa. Pričeli so z izdelavo konkurenčnih miniaturnih relejev in poslovali s kupci iz Nemčije, Italije, Anglije, Francije in s skandinavskimi deželami. 1. 7. 1999 so podjetje rešili stečaja in ga preoblikovali v delniško družbo. Kot takšna obstaja še danes. Zaposluje nekaj nad 100 delavcev, ki izdelujejo različne tipe relejev blagovne znamke Iskra. Podjetje je edini večji gospodarski subjekt v novonastali občini Makole.

2. 1. 3 Makole danes

Od leta 2006 so Makole znova sedež istoimenske občine, ki se je izločila iz nekdanje skupne občine Slovenska Bistrica. Površina občine je 36,9 km² in v njej živi nekaj čez dva tisoč prebivalcev. Kot občinsko središče so Makole z okoli tristo prebivalci najpomembnejše naselje v občini, saj imajo trgovini, zdravstveni dom, pošto, gasilski dom, šolo, vrtec in cerkev. Občina ima slabih 40 odstotkov delovno aktivnega prebivalstva. Območje občine je statistično uvrščeno na mejo med statističnima regijama Podravje in Celje. Meji z občinami Poljčane, Slovenska Bistrica, Rogaška Slatina in Majšperk. Občino Makole sestavlja trinajst naselij: Dežno pri Makolah, Jelovec pri Makolah, Ložnica, Makole, Mostečno, Pečke, Savinsko, Stari Grad, Stopno, Stranske Makole, Strug, Štatenberg in Varoš. Danes so Makole turistično zanimiva občina z velikimi možnostmi razvoja in se ponašajo z bogato kulturno in naravno dediščino. Turizem je ena izmed gospodarskih panog, ki je v stalnem razvoju in rasti. V zadnjem času se je vidno razmahnila rekreacijska dejavnost. Za možnost trženja v turizmu obstajajo še lovski in ribiški turizem, konjenišтво ter mnoge dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Utrip občine pa se vidi v bogatem društvenem življenju tukajšnjih ljudi, ki s prostovoljnimi deli uresničujejo slogan: Makole sredi narave, kulture in dobrot.

2. 2 Nastanek Osmanskega cesarstva

Osmansko državo (kasneje Turška država) je ustanovil Osman I. iz plemena Turkov Oguzov iz vzhodne Anatolije in po njem je država dobila tudi ime. Njegov sin Orhan se je poimenoval sultan, kar v prevodu pomeni nadvladar oziroma »tisti, ki ima moč«. Njuni nasledniki so državo močno razširili. Višek moči je država dosegla v 15. in 16. stoletju.

Slika 5: Širjenje osmanskega imperija 1451–1566. (Vir: Mirjanić, 2013)

Osmansko cesarstvo je bilo najpomembnejša država, ki je vse od 14. do 20. stoletja vplivala na razvoj jugovzhodne Evrope. Država je močno vplivala na življenje ljudi (gradnja naselij, islamska vera, običaji ljudi), zaradi mnogih selitev se je spremenila tudi etnična podoba teh dežel. Veliko staroselcev se je preselilo na ozemlje habsburške monarhije, na njihovo ozemlje pa osmanski Turki.

Čeprav so ustanovitelji Osmanskega cesarstva turškega porekla, so v eno državo združili mnoge narode, ki so se razlikovali po verski in jezikovni sestavi. Na čelu države je bil sultan, ki je imel neomejeno oblast. Sultanu je bil podrejen carski svet ali divan. Najmočnejša v državi je bila vojska. Sestavljena je bila iz vojakov, ki so bili sultanu zvesti in plačanih vojakov. Do novih vojakov so Turki prišli tudi na tak način, da so nemuslimanskim družinam odvzeli dečke in jih prevzgojili – janičarji. V zameno za svojo službo so od sultana dobili posest.

Slika 6: Janičarski poveljniki.

(Vir: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Jani%C4%8Dar#/media/File:Janicaru.jpg>)

2. 3 Turški vpadi na Slovensko

Do prvih vpadov v slovenske dežele je prišlo na začetku 15. stoletja. Namen je najprej bil ropanje/plenjenje, nato pa osvojitve Dunaja. Po neuspešnih osvajanjih Dunaja se je moč vpadov zmanjšala. Slovenske dežele so bile na vpade povsem nepripravljene. Ljudi je bilo strah. Napadi so bili hitri in nepričakovani. Po navadi so bili usmerjeni le v eno od slovenskih dežel (največkrat so bili na Kranjskem).

2. 3. 1. Obdobja vpadov

1. obdobje (1408–1468)

V tem obdobju je šlo za vdore manjših skupin, ki so se ločile od glavnine vojske. Turki pridejo prvič v Slovenijo leta 1408, in sicer v okolico Metlike. Tja se vrnejo še čez tri leta. Leta 1415 Turki prvič oblegajo Ljubljano. Kasnejših vdorov več ne beležimo v tem obdobju, ker so Turke ovirali Madžari, Benečani in Albanci. Vzrok za tedanje odsotnost Turkov v naših krajih gre iskati tudi v politiki celjskih grofov do Turkov. Predvsem Ulrik II. je bil v zelo dobrih odnosih s turško državo (Simoniti, 1990, str. 204).

2. obdobje (1469–1483)

V tem obdobju so imeli Turki namen deželo povsem izčrpati in jo potem osvojiti. To je bil čas najboljšežnejših, najštevilčnejših in po posledicah najtežjih vpadov na slovensko ozemlje. Pri vpadih so sodelovale velike sile turških konjenikov, saj so morali preiti hrvaško ozemlje. Včasih so plenili v kratkih sunkih skozi posamezne okoliše, včasih pa so ob istem pohodu obiskali vse tri glavne slovenske dežele: Kranjsko, Koroško in Štajersko. Najbolj je trpela Kranjska.

Leta 1469 je prišlo okoli 10.000 Turkov pred Metliko. Turška vojska se je za teden dni utaborila pred Metliko, opustošila vso okolico in mesto popolnoma razdejala, nato pa se je razdelila na tri dele. Po Kranjski so ropali 14 dni. Turki so požgali in oplenili vse kraje, ki so jih dosegli, odpeljali so mnogo živine, ljudi pa so pobili ali jih odpeljali v suženjstvo.

1471. leta so se Turki cele tri mesece mudili na Kranjskem, ne da bi se jim kdo upal postaviti po robu. Spomladi so s 15.000 konjeniki vdrli na Kranjsko, pograbili plen in se z 20.000 ujetniki vrnil v Bosno. Kmalu so se vrnil z 10.000 vojaki po isti poti. Tudi tokrat so naropali ogromen plen. 2. junija so se

znova pojavil s 15.000 konjeniki v okolici Vinice pri Kolpi. Vojska se je utaborila pri Raščici in od tod so se razkropili na vse strani in ropali.

Julija 1472 je vpadlo okoli 12.000 Turkov na Štajersko. Oropali in požgali so ozemlje med Mariborom in Ptujem ter v suženjstvo odpeljali okoli 2.000 ljudi. Septembra se je pri Trziču ob Soči pojavilo več kot 20.000 Turkov, še isti večer so vdrl v Furlanijo z več kot 12.000 vojaki.

Jeseni 1473 je turški vpad prvič zajel vse tri dežele: Kranjsko, Koroško in Štajersko. Njihov cilj je bil čim prej priti na Koroško in uspelo jim je. Večji del Turkov se je vračal preko Slovenj Gradca. Turška vojska se je nemoteno vrnila domov s plenom (več tisoč ujetniki in nagrabljeno živino) preko Štajerske. 1474. leta so se Turki zbrali v večjem številu v Bosni, zato je cesar Friderik III. ukazal Štajerski, Koroški in Kranjski, naj zavarujejo poti. Turške čete so se približale Furlaniji, a so naredile razmeroma malo škode. Prišli so v Čedad in odpeljali nekaj ujetnikov. Bili so tudi na Kranjskem in Štajerskem, kjer so pustošili okoli Ptuja.

Spomladi 1475 so se Turki pojavili na Kranjskem in 25. aprila na Muljavi presenetili množico, ki se je udeležila Markove procesije. Avgusta so napadli Štajersko in prvič ropali po Dravskem polju od Ptuja do Limbuša pri Mariboru. Nasproti sta jim prišli štajerska in koroška četa, a so se Turki umaknili proti Brežicam. Pri Bizeljskem ob Sotli so se spopadli s številčno močnejšimi Turki, od 450 jih je padlo ali bilo odpeljanih v sužnost okrog 100. Jeseni so bili Turki znova na Kranjskem, vpadli so s 4.500 možmi. V manjših skupinah so ropali več kot mesec dni.

Leta 1476 so Turki napravili po slovenskih deželah grozno razdejanje, saj so cele štiri mesece ropali po naših krajih.

Na Koroško so vdrl v času, ko je tam divjal kmečki upor. Pri Kokovem ob Zilji je pričakalo Turke približno 3.000 mož pod vodstvom kmeta Matjaža. Ko so kmetje izvedeli, da se bliža nekaj deset tisoč turških napadalcev, jih je zajel preplah. 2.600 jih je pobegnilo. Majhna četa preostalih 600 neizurjenih mož je pri Kokovem branila vstop v deželo. Kljub dobremu obrambnemu položaju so jih Turki obkolili in jih domala vse pobili ali ujeli. Turki so nato divjali po Koroški. Po zadušitvi kmečkega upora na Koroškem so se Turki z 8.000 do 10.000 ujetniki pomikali skozi Podjuno, nato mimo Slovenj Gradca in Celja na Hrvaško. Štajerski plemiči niso bili zainteresirani za upor, zato Turki na Štajerskem niso naleteli na nobene ovire.

Sredi maja 1479 je 3000 Turkov prešlo Kolpo in vdrl na Kranjsko v smeri proti Kočevju. Avgusta je turška vojska vdrla v zahodne predele madžarske krajevne posesti. Manjši oddelek vojske se je odcepil in vdrl na Štajersko ter ropal do Ptuja in Ljutomera.

1480 je bila turška vojska poražena v Erdeliju, posledica pa je bila vdor Ogrov v Vlaško, kar je izzvalo močno reakcijo pri Turkih. Bosenski poveljniki in sosednji begi so zbrali veliko vojsko ter poleti udarili preko Hrvaške na Kranjsko, Štajersko in Koroško. Glavnina je vdrla na Koroško prek Štajerske, manjši oddelek pa je prišel pred Celovec čez Kranjsko in po Koroški dolini. Vdrli so v Lavantinsko dolino in plenili v okolici Gradca, Maribora in Radgone. To je bil eden najhujših napadov na Štajersko. Tudi Kranjski ni bilo prizaneseno. 1482 so Turki vdrl na Kranjsko, kjer so pustošili 14 dni. Nato so Turki udarili na Štajersko, kjer so plenili po ptujski okolici. Pri povratku je Turke presenetila močna krščanska vojska, ki se je zbrala ob Uni. Turška vojska je bila poražena, mnogo ujetnikov so rešili. Po turškem porazu ob Uni je nastopila za slovenske dežele nova, tretja doba. Osem let turškega ropanja ni bilo (Simoniti, 1990, str. 205).

3. obdobje (1491–1520)

Jeseni 1491 je prišlo do velikega turškega napada na Kranjsko. Del turške vojske je doživel na Kranjskem poraz. Turški oddelek, ki je prodiral proti Ljubljani, je padel v zasedo pri Hrušici. Po dveh tednih divjanja, 15. oktobra, so se Turki s plenom zbrali pri Krškem in se nato vrnili v Bosno.

1492 so bili Turki v okolici Novega mesta in prišli do Ljubljane. Leto kasneje so s približno 10.000 konjeniki udarili preko Une na Hrvaško in preko Kolpe na Kranjsko. Prišli so do Ljubljane in pri tem

oplenili zlasti Dolenjsko. Obiskali so tudi Štajersko ter blizu Celja in Ptuja zajeli približno 4.000 ljudi. Mesta Ptuj Turki sicer niso mogli zavzeti, so pa zato siloviteje razsajali po odprtem Dravskem polju. Konec avgusta 1494 so turške čete plenile okoli Zagreba in Samobora ter dosegle Ptuj. Jeseni so Turki plenili po južni Štajerski. Ko so vdrlji do Mokric in Kostanjevice, se niso usmerili naprej po Dolenjski, ampak so se obrnili proti severu. Prekoračili so Krko in Savo, nato pa ropali in požigali okoli Pilštanja, Planine, Žusma, Studenic, Slovenske Bistrice in žičkega samostana. Čeprav je cesar Maksimilijan poslal za obrambo meje 1200 pešcev najemnikov, se ti Turkom niso postavili v bran.

Vpadi od 1496 do 1498 so prizadeli samo Kranjsko, o njih pa ni ohranjeno veliko gradiva, zato so podatki zelo skopi. V 16. stoletju so ogrožali predvsem obrobne slovenske predele, kar je posledica izboljšane obrambe in organizacije obveščanja.

4. obdobje (1521–1540)

Turški vpadi niso bili tako obsežni in siloviti kot tisti v 15. stoletju. Aprila 1522 so Turki vpadli na Kras in Kranjsko ter presenetili popolnoma nepripravljeno prebivalstvo. Enako se je zgodilo tudi naslednje leto, ko so vpadli na področje Metlike, a utrjenega mesta niso mogli zavzeti. Oplenili so le okolico. Čedalje bolj jasno je bilo, da hočejo uničiti Hrvaško, potem bi prišle na vrsto Kranjska in avstrijske dežele.

Po bitki pri Mohaču 1526 so Turki pustošili tudi v Prekmurju. Ostrino turških vpadov je v tem obdobju občutila tudi Štajerska. Ko so na Kranjsko in Primorsko vpadali predvsem oddelki bosenske vojske, je Štajerska doživela napad glavne turške vojske pod sultanovim vodstvom. Tega leta se je odpravil sultan Sulejman II. z veliko vojsko na drugi pohod proti Dunaju. Pri trdnjavi Kisek na Ogrskem ga je ustavil Nikola Jurišić z majhno četo. Turško napredovanje je zadržalo brezuspešno obleganje Siska. Ker se je medtem začelo jesensko deževje, se je sultan odločil za umik. Glavnina turške vojske, ki je štela približno 140.000 mož, s seboj je vlekla 120 topov, se je umikala mimo Gradca proti Lipnici in od tod po stari cesti do Maribora. 16. septembra se je turška vojska utaborila pred Mariborom. Turki so zahtevali prost prehod skozi mesto čez dravski most, kar pa so meščani odklonili. V času, ko je turška vojska čakala na prehod preko Drave, so večji oddelki turških jezdecev ropali po okolici Maribora in Ptuja, vpadli so v smeri proti Slovenski Bistrici in Celju ter naredili ogromno škodo. Vrsto manjših krajev so do tal požgali. Sultan je ukazal narediti pontonski most pod mostom preko Drave in tako je turška vojska prekoračila reko. Ko je prišla vsa vojska prek Drave in se utaborila na Ptujskem polju, so most zažgali. Ropali so pod Pohorjem in razdejali nekaj gradov. Utrjenega Ptuja niso napadli, pač pa je trpela ptujška okolica. Turki so požgali naselja v širši okolici mesta. Sultan se s svojimi oddelki ni dolgo zadrževal pred Ptujem, ampak se je umaknil po blatnih haloških klancih v Vinico na Hrvaškem. Drugi turški oddelki so ropali po Slovenskih Goricah. En del turške vojske je odvihral v Veliko Nedeljo in Ormož, ki so ga Turki povsem razdejali, kjer so se nato podili mimo središča in odpeljali v ujetništvo vse ljudi, ki so jih dosegli. Turške čete so nato prodrle do Varaždina, kjer so se združile z glavnino. 1533 je nadvojvoda Ferdinand sklenil premirje s Turki. S tem je bila zaključena deset let dolga doba pogostih turških vpadov, ki so prizadeli veliko škodo Beli krajini, Kočevski, Krasu, Štajerski in Istri. 1536. leta so postali Turki zopet bolj napadalni.

5. obdobje (1545–1559)

Po letu 1540 se turški vpadi na slovensko ozemlje skoraj popolnoma prenehali. Nadležne so bile manjše skupine turških konjenikov, ki so prebivalstvu ob meji povzročali občutek negotovosti.

Slika 7: Smeri turških vpadov na Slovensko.

(Vir: turskaosvajanja.blogspot.com/2013/11/turski-vdori-na-slovensko-ozemlje.html)

2. 3. 2 Obramba pred turškimi vpadi

Zardi turških vpadov je bilo veliko ljudi odpeljanih v suženjstvo, spoznali so plenjenje in uničevanje, država je povečala davke za obrambo, podložnike so vpoklicali v vojsko. Glavno breme turških napadov in obrambe so prenašali kmetje (novi davki). Veliko ozemlja je bilo praznega in zapuščenega, in tu so se naselili begunci iz balkanskih dežel. Veliko trgov je dobilo mestne pravice in so si lahko zgradili obzidje. Na mestih, primernih za obrambo, so si kmetje zgradili tabore (največkrat okoli cerkva). Del obrambe pred Turki je bilo tudi prižiganje ognjev. Država se je skušala obraniti Turkov z ustanovitvijo Vojne krajine.

3. RAZISKOVALNI DEL

3. 1 Nastanek imena Makole

Po Makolah kroži veliko legend o tem, kako so dobile ime. Ohranjenih je več pripovedk, ki so se prenašale od ust do ust. Želel sem izvedeti, ali ima katera od legend tudi ohranjen pisni vir. Odgovor na to sem našel v župnijski kroniki. Zapisano je, da je med ljudmi krožila legenda, da je bil nekoč v davnih časih v Makolah lovski gradič cesarja Maksimilijana II. Prav tako je veljalo, da je ime Makole nastalo iz osebnega imena cesarja Maksimilijana II., ki naj bi kraj povzdignil v trg. Cesar naj bi se od časa do časa celo mudil v Makolah, kamor je hodil na lov. Ljudje so nemško besedo Maxau videli v nemški obliki zapisa imena Max, domnevno Habsburžan Maksimilijan II., ki je bil cesar Svetega rimskega cesarstva od leta 1564 do 1576.

Makole so prvič pisno omenjene že 12. 6. 1375, kjer je navedena vas »zwe Maxawe pey der chirchen im dorff«, torej Makole pri cerkvi v vasi. Kraj z imenom Makole je torej znan že vsaj 189 let poprej, ko vladarska hiša Habsburžanov ni imela nobenega Maksimilijana. (Kronika, str. 1–12)

Župniki so v kroniki prepisovali zgodbo o imenu Maxau – Makole, izpeljano iz Maksimiljan, ki pa torej ne drži. Zgodba je imela močen naboj in se je odrazila celo v izdelanem trškem pečatu, ki je odtisnjen v župnijski kroniki.

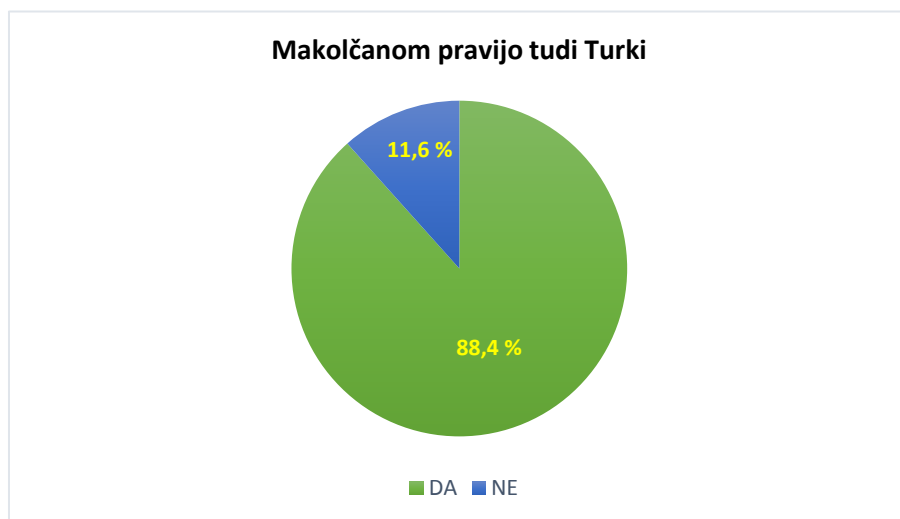
3. 2 Rezultati ankete

Anketo je rešilo 43 občanov.

Tabela 1: Ali ste že slišali, da Makolčanom pravijo tudi Turki?

	število odgovorov	%
da	38	88,4
ne	5	11,6
skupaj	43	100,0

Grafični prikaz 1

Kako bi razložili rek "Makole so druga Turčija."?

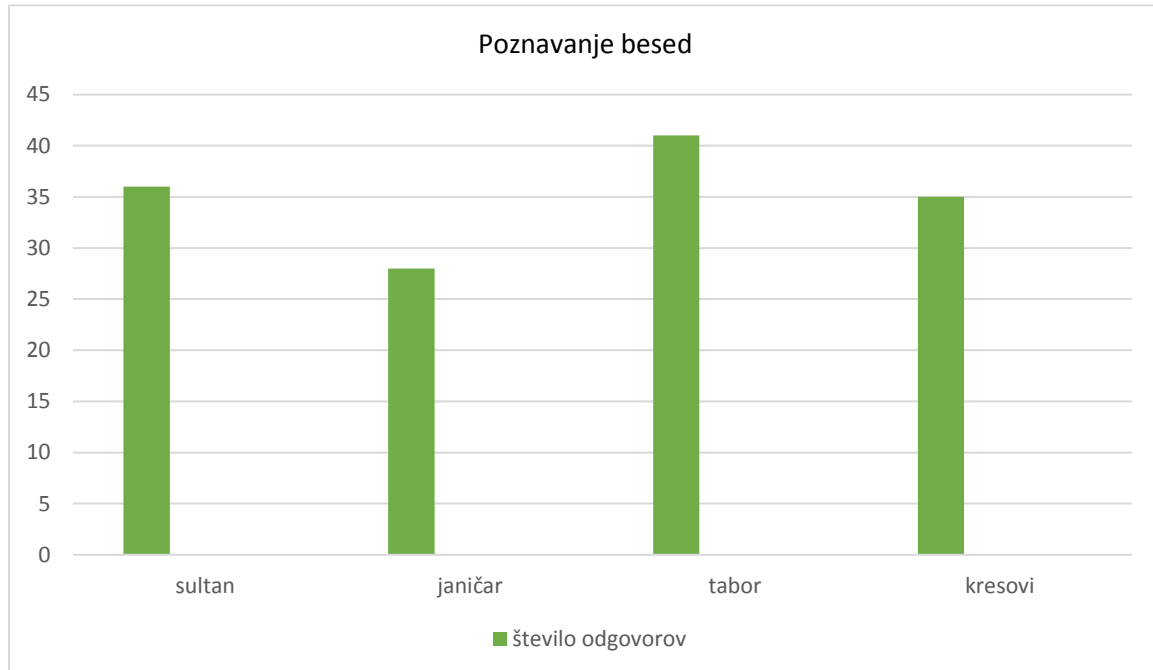
Odgovorilo je 22 anketirancev. Zbrani odgovori:

- Zaradi podobnosti v temperamentu ljudi. (1 odgovor)
- Zaradi turških vpadov. (16 odgovorov)
- Ker kadijo kot Turki. (1 odgovor)
- Zaradi vročerkvnosti Makolčanov. (3 odgovori)
- Legenda pravi, da naj bi se kar nekaj turških vojakov zaljubilo v lepa dekleta in makolsko pokrajino, zato so ostali tukaj. (1 odgovor)

Tabela 2: Ali ste že slišali za naslednje besede: sultan, janičar, tabor, kresovi?

	število odgovorov	%
sultan	36	25,7
janičar	28	20,0
tabor	41	29,3
kresovi	35	25,0
skupaj	140	100

Grafični prikaz 2

Katere od naštetih besed (sultan, janičar, tabor, kres, Ptujška Gora) bi povezali z zgodovino Makol in zakaj?

Odgovori:

Sultan: tako v Makolah grdo rečejo psu. (2 odgovora)

Janičar: obstaja možnost, da so med janičarji bili tudi Makolčani. (1 odgovor)

Tabor: mogoče sta stari grad Štatenberg in cerkev sv. Ane bila tudi tabora. (3 odgovori)

Kres: signalno komunikacijsko sredstvo za obveščanje pred vpadi. (3 odgovori)

Ptujška Gora: legenda pravi, da je Marija pod svoj plašč skrila vaščane in jih tako obvarovala pred Turki, cerkev pa je ovila v gost oblak. (34 odgovorov)

Tabela 3: Ali ste raziskovali izvor svojih prednikov?

	število odgovorov	%
da	12	26,1
ne	23	50,0
nameravam	10	21,7
to me ne zanima	1	2,2

Grafični prikaz 3

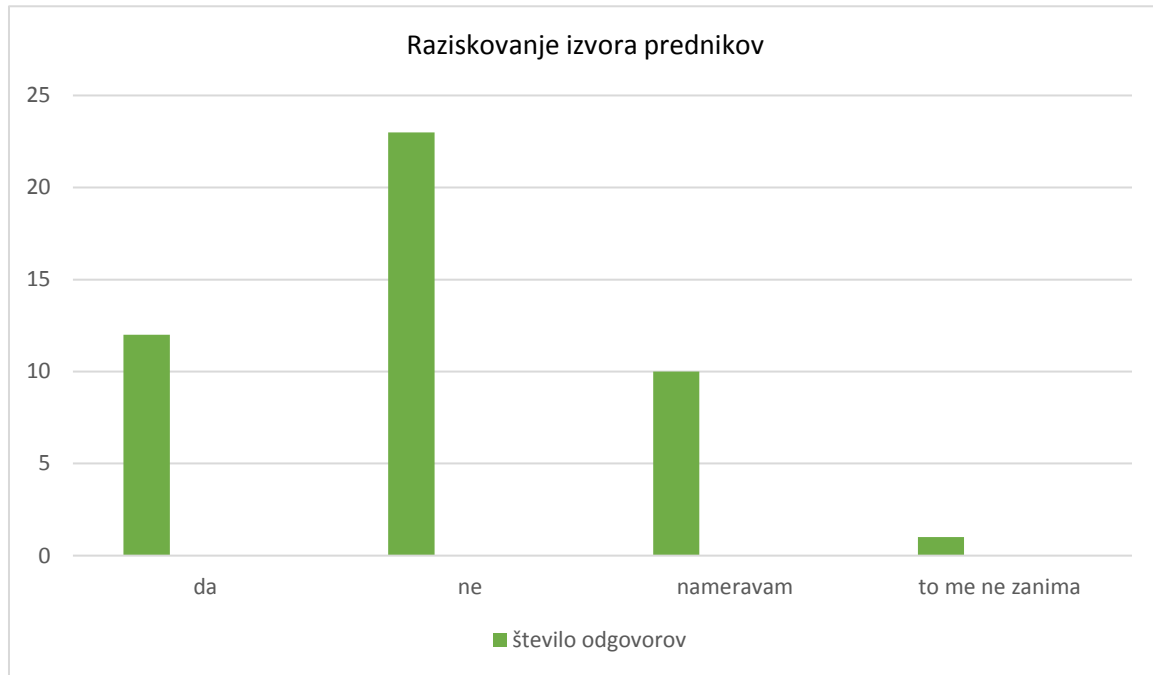

Tabela 4: Ali tudi vas zanima odgovor na vprašanje, zakaj nas – Makolčane primerjajo s Turki?

	število odgovorov	%
da	40	93
ne	3	7
skupaj	43	100

Grafični prikaz 4

3. 3 Turški vpadi v Makole

Odgovor na vprašanje, ali so Turki oblegali tudi naše kraje, sem našel v župnijski kroniki, ko o cerkvi v Makolah priča tudi znani zapis Paola Santonina, tajnika oglejskega patriarha na letni vizitaciji po naših krajih 1485–87.

»15. maja 1487 je Pietro Carlo, škof iz Caorle, na novo posvetil samostansko cerkev dominikank v Studenicah in pokopališče, ki so ju Turki oskrunili. Na novo je v samostanski cerkvi posvetil in blagoslovil tudi oltarja sv. Ane in sv. Krištofa, ki so ju Turki prav tako oskrunili, saj so onečastili grobek relikvij. Ponovno ju je namenil bogoslužju in ju posvetil ter v oltarno menzo položil relikvije sv. Krištofa in Silvestra ter sv. Križa.

Po obilnem kosilu, ki ga je škof imel v družbi savinjskega arhidiakona in konjiškega župnika Valentina Fabrija, je odpravil še nek spor med dominikanskimi redovnicami.

Nato so popoldne zapustili Studenice in jahali v spremstvu številnih duhovnikov in drugih, saj je bila okolica nevarna zaradi roparjev. Tukaj je bilo mnogo razbojnikov zaradi vojne in nemirov med cesarjem in madžarskim kraljem Matijo Korvinom.

Najprej smo prišli do cerkve sv. Andreja v Makolah, ki je podružnična cerkev župnije sv. Mihaela na Črešnjevcu in plačuje činž studeniškemu samostanu. Cerkev so Turki oskrunili in požgali. Škof je cerkev blagoslovil in posvetil. Po opravljenem obredu smo se ustavili v hiši bližnje vasi, kjer nas je čakalo kosilo s petimi hodi.«

3. 4 Makole in Turčija danes

V Makolah že 16 let poteka mednarodni kiparsko slikarski simpozij Forma viva Makole. Leta 2005 se ga je udeležila turška slikarka Mizyal Karabiber Nacaroglu. Kraj Makole z okolico se ji je vtisnil v srce in tako je sklenila, da zgradi v svojem ljubem kraju hostel, v katerega se bo vračala in v katerem bo ustvarjala tako z otroci na poletnih šolah slikanja kot z odraslimi. Cilj hostla je privabiti ljudi, ki bodo uživali v neokrnjeni naravi, preživeli brezskrbne počitnice s svojimi najdražjimi ter pozabili na vsakdanje skrbi. Hostel ponuja 9 sob s kopalnico ali brez. Na sledeči povezavi lahko prisluhnete intervjuju z go. Mizyal Karabiber Nacaroglu, ki je bil objavljen na radiju Val 202: <https://soundcloud.com/val202/turkinja-z-mladinskim-hotelom>.

Hostel Strug je bil zgrajen v letih 2011–2013. Zgrajen je bil na temeljih starega skednja, v majhni vasici Strug.

Slika 7: Hostel Strug. (Vir: <https://www.booking.com/hotel/si/hostel-strug.sl.html>)

4 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sem si zadal raziskati zgodovino domačega kraja v obdobju turških vpadov. Zanimalo me je, zakaj prebivalce Makol povezujejo s Turki. Zastavil sem si štiri hipoteze in prišel do naslednjih rezultatov.

1. hipoteza: Makole so dobile ime po Maksimiljanu II.

To hipotezo moram ovreči, saj so Makole prvič pisno omenjene že 12. 6. 1375, ko vladarska hiša Habsburžanov ni imela nobenega Maksimilijana. Župniki so v kroniki prepisovali zgodbo o imenu Maxau – Makole, izpeljano iz Maksimiljan, ki pa torej ne drži. Zgodba je imela močan naboj in se je odrazila celo v izdelanem trškem pečatu, ki je odtisnjen v župnijski kroniki. V ovalnem pečatnem polju je celopostavna podoba cesarja, odetega v dolg plašč s krono na glavi, ki drži v desni roki vladarsko jabolko in v levi žezlo. Ob nogah ima napis *Maksimilian*. Znotraj krožnice je napis: * SIGIL * DES * MARKTES * MAXAU *. Župnik je v kroniki zapisal pomislek o pečatu in njegovi izvirnosti, ki bi seveda dokazoval legendo o izvoru imena po Maksimilijanu I., in hkrati pripisal, da se boji, da gre za ponaredek. (Kronika, str. 23).

2. hipoteza: Turški vpadi so šli čez makolsko ozemlje.

Iz zbrane literature o turških vpadih na slovensko ozemlje lahko z gotovostjo trdim, da je turška vojska plenila in šla čez Makole. Najhujše obdobje vdorov je bilo v drugem obdobju (od 1469 do 1483), ko zabeležimo kar pet turških vpadov. Turki so pri nas pustošili še leta 1492 in najhuje 1526. Zapis Paola Santonina priča o požigu makolske cerkve sv. Andreja.

3. hipoteza: Makolčani verjamejo, da jih s Turki povezujejo zaradi turških vpadov.

Med prebivalci Makol sem izvedel anketo z namenom ugotoviti, ali tudi oni iščejo odgovore na vprašanje, zakaj nas nekateri imenujejo Turki. V raziskavi je sodelovalo 43 občanov. Kar 88,4 % anketiranih je že slišalo, da Makolčanom pravijo Turki. Zanimivi so bili odgovori, da smo z njimi povezani v temperamentu ljudi, v vročernosti Makolčanov, ker kadimo kot Turki, seveda pa jih največ verjame, da zaradi turških vpadov. Anketiranci so z zgodovino Makol povezali besede sultan, janičar, tabor, kres in Pujska Gora. Med vsemi anketiranci jih večina pozna zgodbo o Mariji Zavetnici s plaščem na Ptujski Gori. Turki so večkrat pridrli sem in močno poškodovali cerkev, a so jo vselej znova verniki popravili. Iz teh časov je ohranjena zgodba, da je Marija sama zavarovala Goro, ko jo je zagnila v črn oblak in je turški roparji niso našli (od tod ime Črna gora). V tistih časih so cerkev obdali z močnim obzidjem in stolpi. Anketiranci so me, kar s 93 %, podprli pri iskanju odgovorov v tej raziskovalni nalogi. Zastavljeno vprašanje o iskanju prednikov ni prineslo želenih rezultatov, zato z raziskavo o morebitnih sorodstvenih vezeh s Turki nisem nadaljeval.

4. hipoteza: Makolčani so danes povezani s Turki.

To hipotezo potrjujem z dobrim sodelovanjem domačega kraja Makole s turškim krajem Gaziantep. Gre za izmenjavo glasbenih skupin, sodelovanje naše šole na turških likovnih natečajih, izgradnjo hostla turške slikarke v našem naselju Strug in organizacijo likovnih kolonij za turške učence v hostlu Strug.

Menim, da so se turški vpadi globoko vtisnili v spomin ljudi in pustili veliko ohranjenih virov. Prišli so v glasbo, janičarske zgodbe, pripovedke in celo v politiko, kjer beseda Turek pomeni hudega sovražnika. Mogoče pa raziščem na to temo še kaj.

5 LITERATURA

- Egger, R. (1947). *Die Reisetagebücher des Paolo Santonino 1485–1487*. Klagenfurt, str. 143–145.
- Simoniti, P., Paolo S. (1991). *Popotni spomini 1485–1487*, Celovec. Dunaj. Ljubljana, str. 68–69.
- Koropec, J. (1972). *Štatenberg in kmečki upori*. ZO Maribor.
- Mirjanić, A., Razpotnik, M., Snoj, J., Verdev, D., Zuljan, A. (2014). *Potujem v preteklost 8*. Rokus Klett
- Simoniti, V. (1990). *Turki so v deželi že*. Celje: Mohorjeva družba.
- Voje, I. (1991). *Turki so v deželi že. Turški vpadi na slovensko ozemlje v 15. in 16. stoletju*. Celje: Mohorjeva družba.
- *Župnijska kronika*
- *Po poti Forma vive* (monografija) (2012). Občina Makole.

6 PRILOGE

6. 1 Anketa

MAKOLE /TURČIJA

Pozdravljeni!

Sem Oskar Kaljun in pri predmetu zgodovina opravljam raziskovano nalogo z naslovom Makole ali Turčija. Vljudno vas prosim, če odgovorite na vprašalnik, ki je anonimen. Zanima me vaše mnenje o povezavi med domačim krajem in turškimi vpadi. Hvala za sodelovanje.

Vnesite svoje informacije:

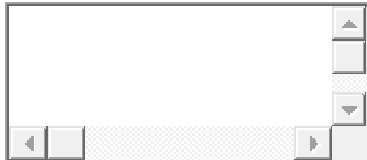
Spol

Stopnja izobrazbe

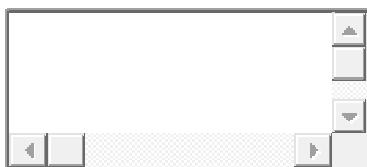
1. Ali ste že slišali, da Makolčanom pravijo tudi Turki?

- Da.
- Ne.

2. Kako bi razložili rek "Makole so druga Turčija."?

3. Zakaj menite, da Makole povezujejo s Turčijo?

4. Ali ste že slišali za naslednje besede? (več možnih odgovorov)

- sultan
- janičar
- tabor
- kresovi
- Ptujška Gora

5. Katero od naštetih besed (sultan, janičar, tabor, kres, Ptujška Gora) bi povezali z zgodovino Makol in zakaj?

6. Ali ste raziskovali izvor svojih prednikov?

- da
- ne
- nameravam
- to me ne zanima

7. Ali tudi vas zanima odgovor na vprašanje zakaj nas - Makolčane primerjajo s Turki?

- da
- ne